

Přímá a nepřímá řeč

Přímou a nepřímou řeč se užívá nejenom v běžné mluvě, ale také slouží k vyjádření řeči v textu. Přímá řeč se řadí mezi takzvaná volná spojení vět, tj. spojuje věty pomocí jejich obsahu a intonace, se kterou jsou vyslovovány. Neužívá za tímto účelem spojovacích výrazů a netvoří s nimi souvětí.

Přímá řeč přesně zachycuje mluvené slovo tak, jak bylo vyřčeno. Obsahuje často oslovení osoby, ke které se mluvčí obrací. Velmi často se setkáváme i s různými citoslovci. V psaném projevu je vyznačena uvozovkami nebo pomlčkami. Uvádí ji věta uvozovací, ve které je obvykle vyjádřeno, kdo hovoří, případně ke komu, nebo jaké při tom pociťuje emoce. Uvozovací věta může stát před, uprostřed anebo za přímou řečí.

Příklad 1a:

Мария каза: „Нямам време.“

Příklad 2a:

Учителят попита ученика: „Предаде ли домашното си?“

Příklad 3a:

Съседите ни помолиха: „Намалете музиката!“

Příklad 4a:

Децата радостно извикаха майка си: „Мамо, ела да видиш какво намерихме!“

Příklad 5a:

Жената каза: „Ако можеш, щях да върна времето назад!“

Ve výpravění se vedle přímé řeči užívá i řeč nepřímá. Nepřímá řeč mění vyřčenou větu ve větu vedlejší a přizpůsobuje jí uvozovací větě. Z hlediska mluvnického je nepřímá řeč vždy větou vedlejší předmětnou, uvozenou spojovacím výrazem, a je závislá na větě hlavní, která ji uvozuje.

Příklad 1b:

*Мария каза, **че** няма време.*

Пример 2б:

Учителят попита ученика, **дали** е предал домашното си.

Пример 3б:

Съседите ни помолиха **да** намалим музиката.

Пример 4б:

Деца радостно извикаха майка си, **за да** види какво **са намерили**.

Пример 5б:

Жената каза, **че** ако е могла, е щяла да върне времето назад.